

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 163/2010-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. apríla 2010 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti S., s. r. o., Ž., zastúpenej advokátom JUDr. M. R., Ž., vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných práv a slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Obo 122/2009 z 13. januára 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti S.. s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. februára 2010 doručená sťažnosť spoločnosti S., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

základných práv a slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Obo 122/2009 z 13. januára 2010 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka podala 11. septembra 2009 na Okresnom súde Žilina (ďalej len „okresný súd“) návrh na oslobodenie od zaplatenia súdneho poplatku vo veci podaného odvolania proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 20 Cb 48/2009, v ktorom vystupovala v procesnom postavení žalovanej. Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 14 Cob 194/2009 z 28. októbra 2009 rozhodol tak, že sťažovateľke oslobodenie od zaplatenia súdnych poplatkov nepriznal. V poučení tohto rozhodnutia uviedol, že proti uzneseniu odvolanie nie je prípustné [§ 201 prvá veta zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej aj „OSP“)]. Najvyšší súd na základe sťažovateľkou podaného odvolania napadnutým uznesením (sp. zn. 2 Obo 122/2009 z 13. januára 2010) rozhodol tak, že odvolanie sťažovateľky odmietol z dôvodu, že napadnuté uznesenie krajského súdu nie je možné napadnúť odvolaním.

3. Sťažovateľka uviedla, že napadnuté uznesenie považuje za „*nepreskúmateľné a arbitrárne... najmä tým, že sa odchýlil od rozhodnutia súdov v podobných veciach, keď proti uzneseniu o nepriznaní súdnych poplatkov je vždy prípustné odvolanie*“. Ďalej uviedla, že „... *pre prípad nepriznania oslobodenia od súdnych poplatkov musí byť účastníkovi konania... poskytnutý reálny časový priestor pre úhradu súdneho poplatku a pre pokračovanie v konaní vo veci samej. V prípade nadobudnutia právoplatnosti uznesenia o nepriznaní oslobodenia od súdneho poplatku by súd teda mal opätovne vyzvať žiadateľa na zaplatenie súdneho poplatku... Krajský súd... konal vo veci samej bez toho, aby bolo predtým rozhodnuté o návrhu sťažovateľa na oslobodenie od zaplatenia súdneho poplatku za podané odvolanie, čím sa taktiež Najvyšší súd... nezaoberal. Ide o porušenie zásady dvojinstančnosti konania.*“.

4. Na základe uvedených skutočností sťažovateľka ústavnému súdu navrhla vydať tento náález:

„Základne práva... spoločnosti S., s. r. o. ... uvedené v čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru (v súvislosti s čl. 46 a čl. 48 malo byť správne uvedené ústavy, pozn.) ... bolo postupom Najvyššieho súdu... rozhodnutím č. k. 2 Obo 122/2009 zo dňa 13. 1. 2010 porušené.

Ústavný súd... uznesenie Najvyššieho súdu... č. k. 2 Obo 122/2009 zo dňa 13. 1. 2010 zrušuje a vec vracia súdu na nové konanie a rozhodnutie.

Najvyšší súd... je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania z titulu právneho zastúpenia na účet JUDr. M. R... vo výške 254,88 eur... do dvoch mesiacov od doručenia nálezu..“

II.

5. Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky o porušení základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu. Podstata výhrad sťažovateľky (bod 3) spočíva v jej tvrdení, že

- (i) „*proti uzneseniu o nepriznaní súdnych poplatkov je vždy prípustné odvolanie*“, teda sťažovateľka namietala „*porušenie zásady dvojínštančnosti konania*“ a
- (ii) „*pre prípad nepriznania oslobodenia od súdnych poplatkov musí byť účastníkovi konania... poskytnutý reálny časový priestor pre úhradu súdneho poplatku... súd teda mal opätovne vyzvať žiadateľa na zaplatenie súdneho poplatku...*“.

8. Ústavný súd pri posudzovaní prípadného porušenia sťažovateľkou označených práv v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy dôsledne vychádzal z podstaty materiálneho právneho štátu, keď na prípadný zásah do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vyžaduje kumulatívne splnenie dvoch podmienok. Prvou z nich je, že skutkové a právne závery konajúceho súdu musia byť zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a druhou je požiadavka, aby tieto závery mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06, III. ÚS 239/08). Inými slovami, nestačí iba zistenie porušenia jednoduchého práva (hmotného či procesného), ale sa tiež žiada, aby toto porušenie konkrétne (nie abstraktne) zasiahlo do sťažovateľkou označených základných práv alebo slobôd, ktorých porušenie namieta.

9. K námietkam uvedeným v bode 7(ii) ústavný súd v krátkosti uvádza, že prezentovaná úvaha sťažovateľky je správna [a vyplýva tiež z konštantnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov – napr. databáza judikátov ASPI k zákonu č. 71/1992 Zb., (Rc) 2 Cdo 141/2005]. V okolnostiach danej veci (posudzovanie postupu súdu pri rozhodovaní o ne/oslobodení sťažovateľky od platenia súdnych poplatkov) však nie je v hre. S účinnosťou od 1. júla 2007 bol prijatý zákon č. 273/2007 Z. z., ktorým bol novelizovaný tak zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších zmien (predovšetkým jeho ustanovenie § 211 ods. 1), ako aj zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších zmien – ďalej len „zákon č. 71/1992 Zb.“ (predovšetkým jeho ustanovenie § 10

ods. 1), z ktorých v okolnostiach danej veci vyplýva, že odvolacie konanie nie je možné zastaviť pre nezaplatenie súdneho poplatku za odvolanie. Ústavný súd preto v tejto časti uzatvára, že námietky sťažovateľky v rozsahu bodu 7(ii) nemôžu byť v príčinnej súvislosti s ňou označenými porušeniami označených práv.

10. V súvislosti so sťažovateľkou namietanými skutočnosťami v bode 7(i) ústavný súd – okrem už v bode 8 uvedeného – dodáva, že významnou ústavnou podmienkou limitujúcou rozhodovaciu právomoc ústavného súdu v konaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby vyjadrenou v čl. 127 ods. 1 ústavy je, že o ochrane základných práv alebo slobôd sťažovateľa, porušenie ktorých pred ústavným súdom namieta, nerozhoduje iný súd. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zisťoval, či ochranu tých práv, porušenie ktorých sťažovateľka namieta (t. j. čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru), neposkytujú všeobecné súdy na základe sťažovateľke dostupných opravných prostriedkov predstavujúcich účinné právne prostriedky nápravy namietaného porušenia jej práv. Napriek tomu, že tiež postupom či rozhodnutím o ne/oslobodení od platenia súdnych poplatkov (§ 138 OSP) môže (mohol by) súd porušiť základné právo alebo slobodu účastníka súdneho konania, takéto porušenie by sa mohlo stať predmetom konania podľa čl. 127 ods. 1 ústavy len vtedy, ak by mu nebolo možné poskytnúť skutočnú/materiálnu ochranu prostredníctvom samotného vecného (meritórneho) prejednávania jeho veci alebo v rámci účinného právneho prostriedku nápravy dostupného účastníkovi konania pred všeobecnými súdmi.

11. V okolnostiach danej veci negatívnym (a konkrétnym) dôsledkom porušenia sťažovateľkou označených práv zo strany všeobecného súdu (materiálne chápanie ochrany ústavnosti) by bolo zastavenie odvolacieho konania (vo veci ňou podaného odvolania proti rozsudku okresného súdu č. k. 20 Cb 48/2009-20 z 5. júna 2009) pre nezaplatenie súdneho poplatku za odvolanie. Okrem už uvedeného v bode 9 ústavný súd dodáva, že proti rozhodnutiu (o zastavení konania) je možné zo strany účastníka konania podať riadne aj mimoriadne opravné prostriedky (§ 201 a nasl. a § 236 a nasl. OSP), o ktorých rozhodujú všeobecné súdy, ktorých súdny prieskum predchádza ústavnému prieskumu. Navyše návrh

na oslobodenie od platenia súdnych poplatkov je možné podať opakovane (§ 138, § 211 ods. 1 posledná veta OSP, § 10 ods. 6 zákona č. 71/1992 Zb.).

12. Vychádzajúc z uvedeného dospel ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti k záveru, že sťažovateľka mala/má s ohľadom na konkrétne okolnosti tohto prípadu v systéme všeobecného súdnictva k dispozícii účinný opravný prostriedok na dosiahnutie nápravy práv, porušenie ktorých v konaní pred ústavným súdom namieta.

13. Ústavný súd vychádzajúc zo subsidiárnej právomoci ústavného súdu upravenej v čl. 127 ods. 1 ústavy sťažnosť sťažovateľky odmietol už pri jej predbežnom prerokovaní tiež [bod 7(i)] pre nedostatok svojej právomoci (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

14. V neposlednom rade ústavný súd dodáva, že pokiaľ sťažovateľka porušenie označených práv vnímala iba v dôsledku porušenia zásady dvojinštančnosti konania o ne/oslobodení od súdnych poplatkov (proti rozhodnutiu krajského súdu sp. zn. 14 Cob 194/2009 z 28. októbra 2009, ktorý jediný rozhodoval o ne/oslobodení od súdnych poplatkov, nie je prípustné odvolanie), uvedená okolnosť sama osebe nedisponuje potrebnou intenzitou k ústavnému prieskumu o materiálnom porušení sťažovateľkou označených práv (pozri bod 11). Krajský súd podľa názoru ústavného súdu v danej veci rozhodoval síce ako prvý, ale nemožno hovoriť o tom, že ide o rozhodnutie súdu prvého stupňa (§ 201 prvá veta v spojitosti s § 211 ods. 1 poslednou vetou OSP); k takémuto konaniu bol krajský (ako odvolací) súd tiež splnomocnený zákonom, a to v zmysle § 211 ods. 1 *in fine* OSP. Rozhodnutie o ne/oslobodení či odňatí oslobodenia od súdneho poplatku navyše nie je rozhodnutím meritórnym (pozri bod 9, 10 a 11), a teda konečným, napriek tomu, že sa môže účastníka konania v konkrétnom prípade aj citel'ne dotknúť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. apríla 2010

